

Hallituksen esitys Eduskunnalle testamentin valvontaa koskevien säännösten kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että perintökaaren 14 luvussa oleva testamentin valvontasäännös kumottaisiin. Samassa yhteydessä ehdotetaan poistettavaksi muualla lainsäädännössä olevat viittaukset testamentin valvontaan.

Testamentin saajan, joka haluaa vedota testamenttiin, tulee esityksen mukaan antaa testamentti tiedoksi perilliselle. Tiedoksianto tapahtuisi normaalisti siten, että perilliselle luovutetaan oikeaksi todistettu jäljennös testamentista. Tiedoksi antamiselle ei ehdoteta asetettavaksi erityistä määräaikaa. Tiedoksiannon ta-

pahduttua perillisellä olisi, kuten nykyisinkin, kuusi kuukautta aikaa moittia testamenttia.

Testamentin valvontasäännöstöstä luopumisen johdosta ehdotetaan perintökaaren 7 luvun 5 §:ää muutettavaksi siten, että lakiosailmoituksen tekemiselle varattu aika laskettaisiin kaikissa tapauksissa siitä, kun testamentti on edellä selostetulla tavalla annettu perilliselle tiedoksi.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	LAKITEKSTIT	10
1. Nykyinen tilanne	3	1. Laki perintökaaren muuttamisesta	10
1.1. Suomen voimassa oleva oikeus	3	2. Laki perintökaaren voimaanpanosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	11
1.2. Muut maat	4	3. Laki holhouslain 69 §:n muuttamisesta	11
2. Nykytilan arviointi ja uudistusehdotukset	4	4. Laki kuolleeksi julistamisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta	11
3. Esityksen valmistelu	6	5. Laki säätiölain 3a §:n 3 momentin kumoamisesta	12
4. Esityksen taloudelliset vaikutukset ja henkilö- tövaikutukset	6	6. Laki perintö- ja lahjaverolain 6 §:n muuttamisesta	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6	LIITTEET	13
1. Lakiehdotusten perustelut	6	Liite 1. Rinnakkaistekstit	13
1.1. Perintökaari	6	Liite 2. Asetus yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävistä maksuista annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta	18
1.2. Laki perintökaaren voimaanpanosta	8		
1.3. Holhouslaki	9		
1.4. Laki kuolleeksi julistamisesta	9		
1.5. Säätiölaki	9		
1.6. Perintö- ja lahjaverolaki	9		
2. Voimaantulo	9		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Suomen voimassa oleva oikeus

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi testamentin saajan velvollisuudesta valvoa testamentti. Testamentin valvonta on osa menettelyä, jonka avulla todetaan testamentin tehokkuus ja pätevyys perillisiin nähden. Testamentin valvonnasta on säädetty perintökaaren 14 luvussa, joka koskee otsikkonsa mukaan testamentin valvontaa, tiedoksi antamista ja moitetta.

Perintökaaren 14 luvun 1 §:n mukaan testamentti on *valvottava kuuden kuukauden kuluessa* siitä, kun testamentin saaja on saanut tiedon testamentin tekijän kuolemasta ja hänen hyväkseen tehdystä testamentista. Jos joku saa testamentin nojalla oikeuden vasta toisen henkilön kuoltua, voi valvonta tapahtua ensisaajan oikeuden lakattua kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun testamentin saaja sai tietää hyväkseen tehdystä testamentista ja ensisaajan oikeuden lakkaamisesta. Jos testamentin saajia on useita, luetaan yhden saajan toimittama valvonta jokaisen sellaisen testamentin saajan hyväksi, jonka valvonta-aika ei ole päättynyt. Vuosittain valvotaan alioikeuksissa noin 7 000 testamenttia.

Testamentin valvonta voidaan korvata *testamentin hyväksymisellä*. Testamentin hyväksymiskäytännön laajuudesta ei ole täsmällistä selvitystä, mutta eri lähteistä saatavien tietojen mukaan perilliset näyttäisivät hyväksyvän testamentin yli puolessa kaikista testamenttisaannoista. Hyväksyminen voidaan antaa jo testamentin tekijän eläessä. Perintökaaren 17 luvun 1 §:ssä säädetään, että jos perillinen hyväksymällä testamentin tai muulla tavoin kirjallisesti ilmoittaa perittävälle luopuvansa perinnöstä, on luopuminen pätevä. Perillinen on kuitenkin yleensä oikeutettu saamaan hyväksymisestä huolimatta lakiosansa.

Testamentti voidaan hyväksyä myös perittävän kuoltua, jolloin valvontaa ei myöskään tarvitse toimittaa. Perittävän kuoltua tapahtu-

vasta testamentin hyväksymisestä ei laissa ole säännöstä. Tällaiseen hyväksymiseen sovelletaan yleisiä varallisuus oikeudellisia periaatteita.

Testamentin *valvontamenettelystä* on säädetty perintökaaren 14 luvun 2 §:ssä. Sen mukaan testamentin valvonta toimitetaan siinä tuomioistuimessa, jonka asiana on käsitellä testamenttia koskeva riita. Valvottaessa esitetään testamentti alkuperäisenä ja se otetaan tuomioistuimen pöytäkirjaan. Mikäli testamentti ei ole sen hallussa, joka tahtoo valvoa testamentin, tai jos testamentti on tehty suullisesti, valvonta toimitetaan ilmoittamalla testamentin sisältö kirjallisesti tuomioistuimelle. Samassa yhteydessä usein käytännössä kuullaan todistajia testamentin sisällöstä ja laatimisolosuhteista.

Perintökaaren 14 luvun 3 §:ssä on säädetty *valvonnan laiminlyönnin seurauksista*. Testamentin saaja, jonka osalta valvontaa ei ole toimitettu laissa säädetyllä tavalla, on säännöksen mukaan menettänyt oikeutensa perillistä vastaan, joka ei ole luopunut testamenttia moittimasta.

Perintökaaren 14 luvun 4 §:n mukaan testamentti on saatettava *perillisen tietoon* antamalla hänelle oikeaksi todistettu jäljennös testamentin valvontapöytäkirjasta. Yhdenkin testamentin saajan toimittama tiedoksianto on riittävä. Luovuttaessa testamentin valvontasäännöstöstä on tiedoksiantomenettelyä vastaavasti muutettava.

Perintökaaren 7 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan testamentti on perillistä kohtaan tehoton siltä osin kuin se loukkaa hänen oikeuttaan *lakiosaan*. Perillisen on kuitenkin, säilyttääkseen lakiosansa vähentämättömänä, haasteen tiedoksi antamisesta säädetyssä järjestyksessä tai muutoin todistettavasti ilmoitettava siitä testamentin saajalle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hän 14 luvun 4 §:ssä säädetyllä tavalla tai, milloin testamenttia ei ole ollut valvottava, muulla tavoin on todistettavasti saanut tiedon testamentista. Lakiosailmoituksen tekemiselle varatun ajan alkamisajankohta on tässä säännöksessä kytketty siihen hetkeen,

jolloin perilliselle on annettu tieto testamentista testamentin valvontapöytäkirjan oikeaksi todistetulla jäljennöksellä. Luovuttaessa testamentin valvonnasta on säännöstä tältä osin tarkistettava.

Testamentin valvonnasta on eräissä säädöksissä erityissäännöksiä ja -määräyksiä:

— Testamentin valvonnassa sovellettavasta laista on oikeusohje Kööpenhaminassa 19 päivänä marraskuuta 1934 tehdyn Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välisen perintöä, testamenttia ja pesänselvitystä koskevan sopimuksen 11 artiklassa (573/76).

— Perintökaaren voimaannpanosta annetun lain (41/65) 8 §:ssä on säännös sen tilanteen varalta, että jäämistö on muun muassa testamentin valvonnan laiminlyönnin johdosta joutunut valtiolle.

— Holhouslain 69 §:n (43/65) 2 momentin mukaan uskotulla miehellä on tietyissä tilanteissa oikeus valvoa testamenttiä.

— Kuolleeksi julistamisesta annetun lain 11 §:n 2 momentissa on säännös muun muassa testamentin valvonta-ajan laskemisesta tapauksissa, joissa testamentin tekijä julistetaan kuolleeksi.

— Säätiölain 3 a §:n (349/87) 3 momentissa on säännös testamentin valvonta-ajan laskemisesta tapauksissa, joissa säätiön perustamisesta on määrätty testamentissa.

— Perintö- ja lahjaverolain (378/40) 6 §:ssä on säädetty edellytyksistä, joiden vallitessa perintövero on pantava testamentin saajan maksettavaksi. Testamentin valvonnalle on annettu merkitystä silloin, kun kysymyksessä on suullinen testamentti.

Edellä mainitut säännökset ja määräykset menettävät yleensä käytännön merkityksensä, kun testamentin valvontasäännöstö kumotaan. Kansainvälistä sopimusta ei voida yksipuolisesti muuttaa. Sen vuoksi pohjoismainen perintösopimus jäisi toistaiseksi ennalleen. Sitä vastoin muut viittaukset testamentin valvontaan on tässä yhteydessä syytä poistaa, sillä ne käyvät uudistuksen johdosta harhauttaviksi. Perintö- ja lahjaverolain 6 §:ää, jossa testamentin valvontaan on kytketty oikeusvaikutuksia, on samassa yhteydessä tarpeen muuttaa siten, että vastaavat oikeusvaikutukset kytetään muuhun, sopivaksi harkittuun tosisekään.

1.2. Muut maat

Ruotsissa oli aikaisemmin voimassa perintökaaren valvontasäännöstöön rinnastuva säännöstö. Ruotsin perheoikeuskomitean kiinnitettyä mietinnössään (SOU 1987:18) huomiota sen epäkohtiin Ruotsin hallitus antoi esityksen perintökaaren valvontaa koskevien säännösten kumoamisesta (Reg prop. 1988/89:88). Esitys hyväksyttiin, ja laki perintökaaren muuttamisesta (SFS 1989:308) tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1989.

Islannissa, Norjassa ja Tanskassa ei tunneta testamentin valvontaa. Sitä vastaavaa järjestelyä ei tiettävästi ole voimassa muuallakaan.

2. Nykytilan arviointi ja uudistusehdotukset

Testamentin valvontasäännöstöä on perusteltu vetoamalla siihen, että se lisää oikeusvarmuutta ja jäämistöasioiden julkisuutta sekä estää petollisen testamenttiin vetoamisen. Esietyt perustelut eivät kuitenkaan käytännössä ole osoittautuneet kestäviksi. Valvonnan merkitys oikeusvarmuuden lisääjänä on vähäinen, sillä testamentin aitoutta ei valvonnan yhteydessä tutkita. Tuomioistuimen kansliassa tapahtuva testamentin valvonta ei myöskään nykyoloissa saa sellaista julkisuutta, jonka voitaisiin katsoa estävän epäilyttävään tai väärään testamenttiin vetoamisen.

Perintökaaren valmistelutöissä valvontasäännöstöä pidettiin tarpeellisena sen vuoksi, että se pakottaa testamentin saajan lyhyessä määräajassa tuomaan julki testamentin olemassaolon. Tämän mukaan perilliset voisivat hankkia tiedon mahdollisista testeista tiedustelemalla tuomioistuimesta, onko perittävän tekemiä testamentteja valvottu. Valvontasäännöstön merkitys on tässä suhteessa kuitenkin jäänyt vähäiseksi. Käytännössä perilliset saavat testamentista useimmiten tiedon siinä vaiheessa, kun perittävän kuoleman jälkeen toimitetaan perunkirjoitus. Perintökaaren 20 luvun 5 §:n mukaan perittävän tekemä testamentti on otettava tai oikeaksi todistettuna jäljennöksenä liitettävä perukirjaan.

Tuomioistuimelle osoitetulla tiedustelulla ei myöskään voida luotettavasti paljastaa testamentin olemassaoloa. Valvonta-aika alkaa kuluu vasta siitä, kun testamentin saaja on saanut tiedon perittävän kuolemasta ja hyväkseen teh-

dystä testamentista. Tämän vuoksi on aina mahdollista, että valvonta voidaan laillisesti toimittaa tiedustelua myöhemmän ajankohdanna. Valvontasäännöstö ei siten mainittavasti vähennä sitä vaaraa, että perinnönjako toimitetaan ennen kuin kaikki testamentin saajat ovat tulleet pesän osakkaiden tietoon.

Valvontasäännösten merkitys testamentin julkittulemisen kannalta on lähinnä siinä, että testamentin saaja ei voi kuutta kuukautta pitempään salata hyväkseen tehtyä testamenttia saatuaan tiedon perittävän kuolemasta. Vaara siitä, että testamentin saaja salaisi testamentin, ei kuitenkaan ole käytännössä merkittävä, sillä salaaminen on vastoin hänen omia etujaan. Jos hän antaa jaon tapahtua siihen reagoimatta, hän tosiasiasa vaarantaa mahdollisuutensa saada osuutensa jäämistöstä. Lisäksi hän ottaa riskin siitä, että hänen käyttäytymisensä tulkitaan tahdonilmaukseksi, jolla hänen katsotaan luopuneen vetoamasta testamenttiin. Näistä syistä ei ole luultavaa, että saajan taholta tapahtuva testamentin salaaminen tulisi muodostumaan ongelmaksi, jos valvontasäännöstö kumotaan.

Testamentin valvomiselle asetettua lyhyttä määräaika on puollettu myös vetoamalla siihen, että se nopeuttaa jäämistön selvittämistä. Sen merkitys on tässä suhteessa kuitenkin vähäinen. Jäämistön selvittämisen kannalta ratkaiseva testamentin moiteaika alkaa kuluva siitä, kun valvottu testamentti on annettu perilliselle tiedoksi, joten valvonnalla ei tässä kohden ole itsenäistä merkitystä. Testamentin tiedoksi antamiselle ei puolestaan ole asetettu valvonnasta riippuvaa määräaika.

Valvontasäännösten keskeisin merkitys on nykyään siinä, että se asettaa testamentin saajan oikeudelle lyhyen vanhentumisajan, jonka kulumisen valvonta katkaisee. Tällainen sääntely on saattanut olla asianmukainen aikana, jolloin yhteiskuntapoliittisista syistä oli syytä suosia sukuperimystä. Nykyisin ei perillistä ja testamentin saajaa ole syytä asettaa eri asemaan oikeuden vanhentumista säänneltäessä.

Testamentin valvontasäännösten tulkinnanvaraisuus on aiheuttanut monia oikeudenkäyntejä, joiden tavoitteena ei ole ollut testamentin pätevyyden selvittäminen. Oikeudenkäynnissä on tällöin jouduttu ratkaisemaan, onko testamentti valvottu valvontasäännösten osoittamalla tavalla. Tyypillisimpiä riidan kohteita ovat olleet kysymykset siitä, milloin testamentin saaja sai tiedon perittävän kuolemasta ja

hyväkseen tehdystä testamentista sekä onko tieto saatu sillä tavoin, että valvonta-aika on alkanut kuluva. Valvontasäännösten soveltamista koskevassa oikeudenkäynnissä ei sitä vastoin ole ratkaistavana kysymys siitä, onko perittävä laatinut testamenttinsa lain edellyttämällä tavalla virheettömästi ja vapaasta tahdostaan. Testamentin pätevyys ratkaistaan erikseen testamentin moiteoikeudenkäynnissä. Valvontamenettely on siten tarjonnut perillisille ylimääräisen oikeudenkäyntien testamentin saajaa vastaan. Testamentin olemassaolon ja pätevyyden selvittämisen kannalta tämäntyyppinen oikeudenkäyntitie on tarpeeton.

Valvontasäännösten epäkohdat kärjistyvät silloin, kun testamentin saaja on ulkomaalainen tai asuu ulkomailla. Testamentin saajan asuminen ulkomailla ei vapauta häntä valvontavelvollisuudesta. Kun valvontasäännöstöä ei muualla maailmassa tunneta siinä mielessä kuin se on voimassa Suomessa, aiheutuu tästä oikeudenmenetyksiä. Ulkomailla asuva testamentin saaja, joka on saanut tiedon hyväkseen tehdystä testamentista, ei useinkaan voi tietää, että hänen tulisi vielä lyhyessä määräajassa valvoa testamentti Suomessa, perittävän viimeisen kotipaikan tuomioistuimessa. Tietämättömyyden seurauksena hän menettää testamenttiin perustuvan oikeutensa.

Edellä kuvattujen epäkohtien poistamiseksi, testamentin selvitysmenettelyn yksinkertaistamiseksi ja pohjoismaisen yhtenäisyyden saavuttamiseksi ehdotetaan, että testamentin valvontamenettely poistetaan.

Ehdotuksen toteuduttua testamentin pätevyyden ja tehokkuuden selvittäminen käynnistyisi siten, että testamentin saaja antaa testamentin tiedoksi perilliselle. Testamentin tiedoksi antamisen jälkeen perillisellä olisi kuusi kuukautta aikaa esittää lakiosailmoitus ja nostaa testamentin moitekanne, mikäli hän katsoo siihen olevan aihetta. Testamentin tiedoksi antamiselle ei ehdoteta säädettäväksi erityistä määräaika. Testamentin saaja tulisi tältä osin perillisen kanssa samaan asemaan. Kummankin olisi perintökaaren 16 luvussa säädetyllä tavalla saatettava oikeutensa voimaan pääsäännön mukaan viimeistään kymmenen vuoden kuluessa perittävän kuolemasta tai, jos testamenttiin perustuva oikeus alkaa myöhemmin, tästä ajankohdasta lukien.

3. Esityksen valmistelu

Valtioneuvosto asetti 2 päivänä elokuuta 1972 komitean valmistelemaan ehdotuksen perintölainsäädännön kokonaisuudistukseksi. Komitean laatimassa mietinnössä (Komiteanmietintö 1975:84) ehdotettiin testamentin valvontasäännösten yksinkertaistamista ja testamentin tiedoksiantoa koskevan säännöksen muuttamista siten, että tiedoksiannon yhteydessä perilliselle olisi tullut antaa oikeaksi todistettu jäljennös valvotusta testamentista. Perintöoikeuskomitean ehdotuksen mukaan testamentin valvontajärjestelmä olisi kuitenkin jäänyt pääpiirteiltään ennalleen.

Mietinnöstä annetuissa lausunnoissa (Oikeusministeriön lainsäädäntöosaston julkaisu 9/1976) pidettiin valvonnan yksinkertaistamista ja tiedoksiantomenettelyn tehostamista järkevänä tavoitteena, mutta ehdotetun järjestelmän yksityiskohtia huonosti harkittuina.

Oikeusministeriö asetti uudistuksen jatkovalmistelua varten työryhmän. Se sai vuonna 1982 valmiiksi ehdotuksen hallituksen esitykseksi eduskunnalle eräiden perintökaaren ja eräistä yhteisomistussuhteista annetun lain säännösten uudistamiseksi. Ehdotus myötäili testamentin valvontaa koskevilta osiltaan perintöoikeuskomitean ehdotusta. Sen mukaan testamentin valvonta olisi säilytetty hieman aikaisempaa yksinkertaisemmassa muodossa.

Oikeusministeriön ja Ruotsin perheoikeuskomitean välillä käytyjen keskustelujen perusteella oikeusministeriössä vuonna 1982 laaditussa muistiossa ehdotettiin valvontasäännöstö kokonaan kumottavaksi.

Oikeusministeriön toimeksiannosta laati apulaisprofessori Urpo Kangas keväällä 1989 alustavan ehdotuksen valvontasäännösten poistamisesta. Sen pohjalta laadittiin oikeusministeriössä esitysehdotus, jonka käsittelemiseksi järjestettiin kuulemistilaisuus. Tilaisuuteen kutsuttiin edustajat valtiovarainministeriöstä, valtiokonttorista, Suomen Kaupunkituomarien Yhdistyksestä, Suomen kihlakunnan- ja käräjätuomarit ry:stä sekä Suomen Asianajajaliitosta. Hallituksen esitys on viimeistelty virkautena oikeusministeriössä.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset ja henkilöstövaikutukset

Testamentin valvontojen määrä alioikeuksissa on kasvanut 1970-luvun noin 4 000 vuosittaisen valvonnan tasolta siten, että vuonna 1985 valvottiin 7 217 testamenttia. Seuraavana vuonna otettiin alioikeuksissa vastaan 6 810 testamentin valvontaa.

Yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävistä maksuista annetun asetuksen (290/87) 3 §:n 4 momentin 3 kohdan mukaan hakemusmaksu testamentin valvontaa koskevassa asiassa on 100 markkaa. Valtio menettää uudistuksen voimaan saattamisen johdosta saamatta jääneinä hakemusmaksuina vuosittain noin 700 000 markkaa. Toisaalta uudistus keventää alioikeuksien työtaakkaa ja vapauttaa niiden henkilökuntaa muihin tehtäviin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Perintökaari

7 Luku. Lakiosasta

5 §. Pykälän 1 momentti koskee lakiosaoikeuden suojaa perittävän tekemää testamenttia vastaan. Ehdotuksen mukaan testamentti on perillistä kohtaan tehoton siltä osin kuin se

estää häntä saamasta lakiosansa jäämistöstä tai rajoittaa hänen oikeuttaan määrätä lakiosana tulevasta omaisuudesta. Ehdotus vastaa asiallisesti voimassa olevaa oikeutta. Säännöstä on kuitenkin nykyiseen verrattuna selvennetty mainitsemalla entistä täsmällisemmin ne edellytykset, joiden vallitessa testamentti on tehoton lakiosaan oikeutettua perillistä kohtaan.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetun lisäyksen mukaan testamentti on perillistä kohtaan teho-

ton myös siltä osin kuin se rajoittaa hänen oikeuttaan määrätä lakiosana tulevasta omaisuudesta. Lisäys osoittaa säännöksen nykyistä sanamuotoa selvemmin, että jos perittävä on testamentilla määrännyt jäämistöstä annettavaksi käyttöoikeuden tai muun etuuden taikka antanut määräyksiä omaisuutensa hallinnosta, lakiosaperillisellä on oikeus tällaisen määräyksen estämättä saada lakiosansa ja siitä vapaasti määrätä. Muutos, joka parantaa lain ymmärrettävyyttä, on tarkoituksenmukaista toteuttaa tässä yhteydessä, kun 5 §:ää joudutaan valvontasäännösten kumoamisen johdosta muuttamaan.

Pykälään lisättäväksi ehdotettuun 3 momenttiin on otettu säännökset siitä, millä tavoin lakiosaan oikeutetun perillisen on reagoitava testamentin tehottomuuteen halutessaan saattaa tehottomuuden voimaan. Samalla tavalla kuin nykyäänkin reagoinnin olisi tapahduttava määrääjässä tehtävällä lakiosailmoituksella.

Lakiosailmoituksen tekemiselle varattu aika lasketaan nykyisen 5 §:n mukaan eri ajankohdista riippuen siitä, onko testamentti valvottava vaiko ei. Jos testamentin saajan on valvottava testamentti, aika lasketaan siitä, kun valvottu testamentti on 14 luvun 4 §:ssä säädettyin tavoin annettu perilliselle tiedoksi. Jos testamenttia ei tarvitse valvoa, aika lasketaan siitä, kun perillinen muulla tavoin todistettavasti on saanut tiedon testamentista. Testamentin valvontaa koskevan säännösten tullessa kumotuksi ei kahden erillisen laskutavan säilyttämiselle ole enää perusteita. Sen vuoksi ehdotetaan, että lakiosailmoituksen aika olisi kaikissa tapauksissa laskettava siitä, kun testamentti on 14 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla annettu tiedoksi perilliselle. Pelkkä tiedon saaminen testamentista ei siten saisi lakiosailmoituksen tekemiselle varattua aikaa kulumaan, vaan edellytetään, että saaja vetoaa testamenttiin antamalla sen perilliselle tiedoksi.

Yleisten siviilioikeudellisten periaatteiden mukaan perillisellä ei ole oikeutta vedota testamentin tehottomuuteen, jos hän on sitovalla tavalla luopunut lakiosastaan. Tästä on otettu säännös 3 momentin loppuun. Sen mukaan perillinen ei voi vedota testamentin tehottomuuteen, jos hän on perittävän *kuoltua* luopunut lakiosastaan hyväksymällä testamentin tai muulla todistettavalla tavalla. Käytetty sanonta osoittaa, että testamentin hyväksyminen ei estä perillistä vetoamista tehottomuuteen, jollei hy-

väksymistä voida tulkita lakiosasta luopumiseksi. Jos perillinen sitä vastoin hyväksyy testamentin myös siltä osin kuin se loukkaa hänen oikeuttaan lakiosaan, testamentti käy häneen nähden tehokkaaksi. Tällainen hyväksyminen tekee myös testamentin tiedoksiannon tarpeettomaksi. Tiedoksiannolla ei näet ole muuta tarkoitusta kuin saattaa lakiosailmoitukselle ja testamentin moittimiselle varattu määräaika kulumaan. Säännös vastaa niitä periaatteita, joiden on katsottu kirjoittamattomina sisältyvän voimassa olevaan oikeuteen.

Pykälän 3 momentin loppuun on sijoitettu viittaus 17 luvun 1 §:n 2 momenttiin. Viittaus on aiheellinen, koska mainitut lainkohdat liittyvät läheisesti toisiinsa. Viimeksi mainittu lainkohta koskee perittävän *eläessä* tapahtuneen perinnöstä luopumisen oikeusvaikutuksia. Sen mukaan luopuminen ei lakiosaa koskevalta osalta sido perillistä, vaan hän saa kuitenkin lakiosansa, jollei hän ole saanut siitä kohtuullista vastiketta taikka jollei hänen puolisolleen testamentin tai jälkeläisilleen lain tai testamentin nojalla tule lakiosaa vastaavaa omaisuutta. Tästä säännöksestä seuraa, että perittävän eläessä perinnöstä luopunut voi luopumisesta huolimatta vedota testamentin tehottomuuteen sillä perusteella, että testamentti loukkaa hänen lakiosaansa. Vetoaminen tapahtuu lakiosailmoituksella. Lakiosailmoituksen tekemiseen varattu aika alkaa kulua testamentin tiedoksiannosta, joten testamentin saajan tulee näissä tapauksissa antaa testamentti tiedoksi perilliselle.

14 Luku. Testamentin tiedoksi antamisesta ja moitteesta

Luvun otsikko. Esityksessä ehdotetaan, että testamentin valvontamenettelystä luovutaan. Tämä toteutettaisiin muun muassa kumoamalla 14 luvussa olevat testamentin valvontaa koskevat säännökset. Jotta luvun otsikko vastaisi luvun muuttunutta sisältöä, ehdotetaan otsikkoa muutettavaksi siten, että siitä poistetaan viittaus testamentin valvontaan.

1—3 §:t. Nämä pykälät, jotka koskevat testamentin valvontaa, ehdotetaan kumottaviksi.

4 §. Pykälän 1 momentissa on säännös testamentin tiedoksi antamisesta noudatettavasta menettelystä. Tiedoksianto tapahtuu nykyisen lain mukaan testamentin valvontapöytäkirjan oikeaksi todistetulla jäljennöksellä. Testamen-

tin valvonnasta luopuminen edellyttää siten tiedoksi antamistavan muuttamista.

Ehdotuksen mukaan olisi *kirjallinen* testamentti annettava perillisille tiedoksi antamalla heille oikeaksi todistettu jäljennös testamentista. Jos testamentti sitä vastoin on tehty *suullisesti*, olisi perillisille annettava oikeaksi todistettu jäljennös testamentin todistajien kuulustelusta laaditusta tuomioistuimen pöytäkirjasta. Tällainen kuulustelu tulee näissä tapauksissa yleensä toimitettavaksi, koska varmistuminen testamentin oikeaperäisyydestä sitä tavallisesti edellyttää. Suullinen testamentti voitaisiin kuitenkin antaa tiedoksi myös antamalla perilliselle muu kirjallinen selvitys testamentin sisällöstä. Selvityksen tulisi tällöin olla niin yksityiskohtainen, että perillinen voi sen perusteella päättää, onko hänen aihetta oikeutensa turvaamiseksi tehdä lakiosailmoitus tai ryhtyä moittimaan testamenttia.

Pykälään lisättäväksi ehdotetussa 2 momentissa on säännökset testamentin tiedoksi antamisesta siinä mainituissa erityistapauksissa. Toinen niistä koskee tilannetta, jossa leski on perintökaaren 3 luvun nojalla testamentin tekijän lähin perillinen. Testamentti olisi ehdotuksen mukaan tällöin annettava tiedoksi myös niille testamentin tekijän niin kutsutuille toissijaisille perillisille, joilla tiedoksi antamisen hetkellä on lähinnä oikeus periä testamentin tekijä. Toissijaisilla perillisillä on testamentin tiedoksi saamiseen oikeudellinen tarve, koska testamentti, mikäli se jää päteväksi, kaventaa toissijaisten perillisten perintöosuutta lesken kuoltua toimitettavassa jaossa.

Ehdotettu muutos on selvennös voimassa olevaan oikeuteen, ja se vastaa Ruotsin perintökaarella olevaa säännöstä. Nykyisestä laista vastaava säännös puuttuu. Lakia on kuitenkin tulkittu Ruotsin antaman esikuvan mukaisesti, joten kysymys ei ole varsinaisesta muutoksesta.

Ehdotetussa 2 momentissa on säännös myös sen tapauksen varalta, että testamentin tekijältä ei ole jäänyt perillisiä. Testamentti olisi tällöin annettava tiedoksi valtiokonttorille, joka perintökaaren voimaanpanosta annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan valvoo valtion oikeutta kuolleen henkilön jäämistöön. Ehdotus merkitsee selvennöstä voimassa olevaan oikeuteen.

Pykälään lisättäväksi ehdotetun 2 momentin vuoksi nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi.

5 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi lisäys, joka nykyisin on voimassa kirjoittamattomana periaatteena. Sen mukaan perillisellä ei ole moiteoikeutta, jos hän on hyväksynyt testamentin tai muulla todistettavalla tavalla luopunut moiteoikeudestaan.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Laki ehdotetaan säädettäväksi siinä merkityksessä taannehtivaksi, että uutta lakia sovellettaisiin pääsääntöisesti myös silloin, kun testamentin tekijä on kuollut ennen lain voimaantuloa. Päinvastainen ratkaisu ei tässä tapauksessa ole ajateltavissa. Testamentin valvonta-aika laskeaan voimassa olevan lain mukaan siitä, kun testamentin saaja on saanut tiedon testamentin tekijän kuolemasta ja hänen hyväkseen tehdystä testamentista. Jos aikaisempaa lakia sovellettaisiin kaikkiin niihin tapauksiin, joissa testamentin tekijä on kuollut ennen ehdotetun lain voimaantuloa, testamentin saaja joutuisi monessa tapauksessa valvomaan testamentin vielä vuosia sen jälkeen, kun valvontasäännöstö on kumottu. Testamentin saajan oikeuden vanhentumista koskevista perintökaaren 16 luvun säännöksistä seuraa, että testamentin valvontoja tulisi esiintymään vielä lain voimaantuloa seuraavien kymmenen vuoden ajan. Kun muutos sitä vastoin säädetään edellä selostetuin tavoin taannehtivaksi, valvonta ei missään tapauksessa tule olemaan tarpeen lain voimaantulon jälkeen.

Uudella lailla ei kuitenkaan tule puuttua niihin oikeussuhteisiin, jotka ovat jo muotoutuneet aikaisemman lain säännösten nojalla. Tästä syystä ehdotetaan säädettäväksi, että aikaisempaa lakia olisi sovellettava, jos testamentin saaja on ennen lain voimaantuloa menettänyt oikeutensa perillistä vastaan sen johdosta, että valvontaa ei ollut suoritettu. Aikaisempaa lakia olisi niin ikään sovellettava, jos testamentti on ennen ehdotetun lain voimaantuloa käynyt lakiosaan oikeutettua perillistä vastaan tehokkaaksi sillä perusteella, että lakiosailmoitusta ei ole tehty määräajassa. Viimeksi mainittu säännös on tarpeen sen vuoksi, että ajankohta, josta lakiosailmoituksen aika laskeaan, tulisi uudistuksen myötä eräissä tapauksissa muuttumaan.

1.2. Laki perintökaaren voimaanpanosta

8 §. Pykälästä on poistettu viittaus testamen-

tin valvontaan. Sen ohella on säännöksen kieliasua ajanmukaistettu.

1.3. Holhouslaki

69 §. Pykälän 2 momentista on poistettu viittaus testamentin valvontaan. Sen ohella on säännöksen kieliasua ajanmukaistettu.

1.4. Laki kuolleeksi julistamisesta

11 §. Pykälän 2 momentista on poistettu säännös testamentin valvonta-ajan laskemisesta tapauksissa, joissa testamentin tekijä julistetaan kuolleeksi. Momentin kieliasua on sen lisäksi ajanmukaistettu.

1.5. Säätiölaki

Säätiölain 3 a §:n 3 momentti koskee testamentin valvonta-ajan laskemista tapauksissa, joissa testamentilla on annettu määräys säätiön perustamisesta. Valvontasäännösten tullessa kumotuksi momentti käy tarpeettomaksi, minä tähden se ehdotetaan kumottavaksi.

1.6. Perintö- ja lahjaverolaki

6 §. Pykälän mukaan suullinen testamentti voidaan perintöveroa määrättäessä ottaa huomioon vain, mikäli se on valvottu, valvottavaksi ilmoitettu tai mikäli perilliset ovat sen hyväksyneet. Valvontasäännösten poistaminen tekee välttämättömäksi tämän säännöksen muuttamisen.

Ehdotuksen mukaan suullinen testamentti tulisi otettavaksi huomioon, mikäli se on annettu perilliselle tiedoksi tai mikäli perilliset ovat sen hyväksyneet. Mainitun oikeusvaikutuksen kytkeminen testamentin tiedoksi antamiseen on perusteltua sen tähden, että samalla tavoin kuin nykyisen lain mukaan tapahtuu testamentin valvonnan yhteydessä, joudutaan suulliselle testamentille tiedoksiannon yhteydessä antamaan kirjallinen asu, josta testamentin sisältö voidaan verotuksen toimittamiseksi selvittää.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Uutta lakia ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa tilanteissa, joissa edellytykset suullisen testamentin huomioon ottamiseksi ovat käsillä uuden lain tullessa voimaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että aikaisempaa lakia olisi sovellettava, jos suullinen testamentti on valvottu tai ilmoitettu valvottavaksi ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Muutoin sovellettaisiin uutta lakia. Merkitystä ei olisi sillä, onko testamentin tekijä kuollut ennen lain voimaantuloa vaiko sen jälkeen.

2. Voimaantulo

Edellä mainitut lakiehdotukset eivät edellytä ennen niiden voimaantuloa suoritettavia hallinnollisia tai muita valmistavia toimenpiteitä. Ne ehdotetaan siten saatettaviksi voimaan välittömästi sen jälkeen, kun eduskunta on lakiehdotukset hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki perintökaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 5 päivänä helmikuuta 1965 annetun perintökaaren (40/65) 14 luvun 1, 2 ja 3 §, *muutetaan* 7 luvun 5 §:n 1 momentti, 14 luvun otsikko, 14 luvun 4 §:n 1 momentti ja 5 §, sekä *lisätään* 7 luvun 5 §:ään uusi 3 momentti ja 14 luvun 4 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

7 luku

Lakiosasta

5 §

Testamentti on perillistä kohtaan tehoton siltä osin kuin se estää häntä saamasta lakiosansa jäämistöstä tai rajoittaa hänen oikeuttaan määrätä lakiosana tulevasta omaisuudesta.

Perillisen on vedottava testamentin tehottomuuteen ilmoittamalla lakiosaa koskeva vaatimuksensa todistettavasti testamentin saajalle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun testamentti on annettu 14 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla tiedoksi perilliselle. Perillinen ei voi vedota testamentin tehottomuuteen, jos hän on perittävän kuoltua luopunut lakiosastaan hyväksymällä testamentin tai muulla todistettavalla tavalla. Lakiosasta luopumisesta perittävän eläessä säädetään 17 luvun 1 §:n 2 momentissa.

14 luku

Testamentin tiedoksi antamisesta ja moitteesta

4 §

Testamentin tekijän kuoltua on saajan annettava testamentti tiedoksi perillisille antamalla heille oikeaksi todistettu jäljennös testamentista. Jos testamentti on tehty suullisesti, on perillisille annettava oikeaksi todistettu jäljennös testamentin todistajien kuulustelusta laaditusta tuomioistuimen pöytäkirjasta tai muu kirjallinen selvitys testamentin sisällöstä.

Jos testamentin tekijän perillisenä on elonjäänyt puoliso, on testamentti annettava tiedoksi myös niille 3 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuille perillisille, joilla tiedoksi antamisen hetkellä on lähinnä oikeus periä testamentin tekijä. Jollei testamentin tekijältä ole jäänyt perillisiä, on testamentti annettava tiedoksi valtiokonttorille.

5 §

Jos perillinen tahtoo moittia testamenttia 13 luvussa mainituilla perusteilla, hänen on nostettava kanne kuuden kuukauden kuluessa saatuaan testamentista 4 §:n mukaisesti tiedon. Perillisellä ei kuitenkaan ole moiteoikeutta, jos hän on hyväksynyt testamentin tai muulla todistettavalla tavalla luopunut moiteoikeudestaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tätä lakia sovelletaan, vaikka testamentin tekijä on kuollut ennen tämän lain voimaantuloa. Jos testamentin saaja on ennen tämän lain voimaantuloa menettänyt oikeutensa perillistä vastaan sen johdosta, että valvontaa ei ollut suoritettu, sovelletaan kuitenkin aikaisempaa lakia. Aikaisempaa lakia sovelletaan niin ikään, jos testamentti on ennen tämän lain voimaantuloa käynyt lakiosaan oikeutettua perillistä vastaan tehokkaaksi sillä perusteella, että lakiosailmoitusta ei ole tehty määrääjassa.

2.

Laki**perintökaaren voimaanpanosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan perintökaaren voimaanpanosta 5 päivänä helmikuuta 1965 annetun lain (41/65) 8 § näin kuuluvaksi:

8 §

Jos jäämistö, joka holhouslain 68 §:n 1 momentin mukaan on uskotun miehen hallittavana, on perillisen tai testamentin saajan laiminlyötyä oikeutensa voimaan saattamisen tai muusta syystä joutunut valtiolle, on uskottuun

mieheen, jollei hän luovu tehtävästään, sovellettava, mitä 7 §:ssä säädetään toimitsijasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

3.

Laki**holhouslain 69 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 19 päivänä elokuuta 1898 annetun holhouslain 69 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 5 päivänä helmikuuta 1965 annetussa laissa (43/65), näin kuuluvaksi:

69 §

Uskottu mies, jota 67 §:n 2 momentissa tai 68 §:ssä tarkoitetaan, saa edustaa perillistä tai testamentin saajaa asiassa, joka koskee testamentin tiedoksi antamista tai moittimista, mutta hänellä ei ole kelpoisuutta tämän puolesta

saattaa voimaan oikeutta perintöön tai testamenttiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

4.

Laki**kuolleeksi julistamisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kuolleeksi julistamisesta 23 päivänä huhtikuuta 1901 annetun lain 11 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

11 §

Jollei ole aihetta olettaa muuta, 1 momentissa tarkoitetuksi ajaksi on katsottava se päivä, jolloin kuolleeksi julistaminen olisi 2 ja 3 §:n mukaan aikaisintaan saattanut tapahtua. Pe-

runkirjoituksen aika lasketaan kuitenkin päätöksen antopäivästä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

5.

Laki
säätiölain 3 a §:n 3 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan 5 päivänä huhtikuuta 1930 annetun säätiölain 3 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 27 päivänä maaliskuuta 1987 annetussa laissa (349/87).

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 19 _____ .

6.

Laki
perintö- ja lahjaverolain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 12 päivänä heinäkuuta 1940 annetun perintö- ja lahjaverolain (378/40) 6 § näin kuuluvaksi:

6 §

Perintöveroa määrättäessä on vero pantava perillisten suoritettavaksi siitä omaisuudesta, josta ei sitä ennen ole esitetty kirjallista testamenttia tai todistusta siitä, että omaisuudesta tehty suullinen testamentti on annettu perilliselle tiedoksi taikka että perilliset ovat sellaisen testamentin hyväksyneet. Siitä omaisuudesta, josta sellainen testamentti tai todistus on esitet-

ty, pannaan vero testamentin saajan maksettavaksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 19 _____ .

Jos suullinen testamentti on valvottu tai ilmoitettu valvottavaksi ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan aikaisempaa lakia.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 1990

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Matti Louekoski*

1.

Laki

perintökaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 5 päivänä helmikuuta 1965 annetun perintökaaren (40/65) 14 luvun 1, 2 ja 3 §, muutetaan 7 luvun 5 §:n 1 momentti, 14 luvun otsikko, 14 luvun 4 §:n 1 momentti ja 5 §, sekä lisätään 7 luvun 5 §:ään uusi 3 momentti ja 14 luvun 4 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 luku

Lakiosasta

5 §

Testamentti on perillistä kohtaan tehoton siltä osin kuin se loukkaa hänen oikeuttaan lakiosaan. Perillisen on kuitenkin, säilyttääkseen lakiosansa vähentämättömänä, haasteen tiedoksi antamisesta säädettyssä järjestyksessä tai muutoin todistettavasti ilmoitettava siitä testamentin saajalle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hän 14 luvun 4 §:ssä säädetyllä tavalla tai, milloin testamenttia ei ole ollut valvottava, muulla tavoin todistettavasti on saanut tiedon testamentista.

(ks. 1 mom.)

14 luku

Testamentin valvonnasta, tiedoksi antamisesta ja moitteesta

1 §

Testamentti on valvottava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun testamentin saaja on saanut tiedon testamentin tekijän kuolemasta ja hänen hyväkseen tehdystä testamentista.

5 §

Testamentti on perillistä kohtaan tehoton siltä osin kuin se estää häntä saamasta lakiosaansa jäämistöstä tai rajoittaa hänen oikeuttaan määrätä lakiosana tulevasta omaisuudesta.

Perillisen on vedottava testamentin tehottomuuteen ilmoittamalla lakiosaa koskeva vaatimuksensa todistettavasti testamentin saajalle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun testamentti on annettu 14 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla tiedoksi perilliselle. Perillinen ei voi vedota testamentin tehottomuuteen, jos hän on perittävän kuoltua luopunut lakiosastaan hyväksymällä testamentin tai muulla todistettavalla tavalla. Lakiosasta luopumisesta perittävän eläessä säädetään 17 luvun 1 §:n 2 momentissa.

14 luku

Testamentin tiedoksi antamisesta ja moitteesta

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos joku on testamentin nojalla saava oikeuden vasta toisen henkilön oikeuden lakattua, voi valvonta tapahtua I momentissa säädetyssä ajassa siitä, kun hän sai tietää edeltäjänsä oikeuden lakkaamisesta.

Valvonta luetaan jokaisen testamentin saajan hyväksi, jonka valvonta-aika ei ole päättynyt.

2 §

Testamentin valvonta toimitetaan siinä oikeudessa, jonka asiana on käsitellä testamenttia koskeva riita.

(kumotaan)

Valvottaessa esitetään testamentti alkuperäisenä ja se otetaan oikeuden pöytäkirjaan. Jos testamentti ei ole sen hallussa, joka tahtoo valvoa, tai testamentti on tehty suullisesti, toimitetaan valvonta ilmoittamalla kirjallisesti testamentin sisältö.

Testamentti voidaan valvoa myös ilmoittamalla se kihlakunnantuomarille tuomiokunnan kansliassa taikka pormestarille tai sille raastuvanoikeuden jäsenelle, joka on määrätty hänen sijastaan tällaisia asioita käsittelemään; ja on testamentti otettava oikeuden pöytäkirjaan.

3 §

Testamentin saaja, jonka osalta valvontaa ei ole toimitettu sillä tavoin kuin 1 ja 2 §:ssä on sanottu, on menettänyt oikeutensa perillistä vastaan, joka ei ole luopunut testamenttia moittimasta.

(kumotaan)

4 §

Testamentti on saatettava perillisen tietoon antamalla hänelle oikeaksi todistettu jäljennös testamentin valvontapöytäkirjasta.

4 §

Testamentin tekijän kuoltua on saajan annettava testamentti tiedoksi perillisille antamalla heille oikeaksi todistettu jäljennös testamentista. Jos testamentti on tehty suullisesti, on perillisille annettava oikeaksi todistettu jäljennös testamentin todistajien kuulustelusta laaditusta tuomioistuimen pöytäkirjasta tai muu kirjallinen selvitys testamentin sisällöstä.

Jos testamentin tekijän perillisenä on eloonjäänyt puoliso, on testamentti annettava tiedoksi myös niille 3 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuille perillisille, joilla tiedoksi antamisen hetkellä on lähinnä oikeus periä testamentin tekijä. Jollei testamentin tekijältä ole jäänyt perillisiä, on testamentti annettava tiedoksi valtiokonttorille.

Voimassa oleva laki

5 §

Jos perillinen tahtoo moittia testamenttia 13 luvussa mainituilla perusteilla, nostakoon kanneen kuuden kuukauden kuluessa saatuaan testamentista 4 §:n mukaisesti tiedon.

Ehdotus

5 §

Jos perillinen tahtoo moittia testamenttia 13 luvussa mainituilla perusteilla, *hänen on nostettava kanne* kuuden kuukauden kuluessa saatuaan testamentista 4 §:n mukaisesti tiedon. *Perillisellä ei kuitenkaan ole moiteoikeutta, jos hän on hyväksynyt testamentin tai muulla todistettavalla tavalla luopunut moiteoikeudestaan.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tätä lakia sovelletaan, vaikka testamentin tekijä on kuollut ennen tämän lain voimaantuloa. Jos testamentin saaja on ennen tämän lain voimaantuloa menettänyt oikeutensa perillistä vastaan sen johdosta, että valvontaa ei ollut suoritettu, sovelletaan kuitenkin aikaisempaa lakia. Aikaisempaa lakia sovelletaan niin ikään, jos testamentti on ennen tämän lain voimaantuloa käynyt lakiosaan oikeutettua perillistä vastaan tehokkaaksi sillä perusteella, että lakiosailmoitusta ei ole tehty määräajassa.

2.

Laki**perintökaaren voimaannpanosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan perintökaaren voimaannpanosta 5 päivänä helmikuuta 1965 annetun lain (41/65) 8 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

8 §

Jos jäämistö, joka holhouslain 68 §:n 1 momentin mukaan on uskotun miehen hallittavana, on perillisen tai testamentin saajan laiminlyötyä oikeutensa voimaan saattamisen *tai valvonnan* taikka muusta syystä joutunut valtiolle, on uskottuun mieheen, jollei hän luovu toimestaan, sovellettava, mitä 7 §:n mukaan on siinä tarkoitettusta toimitsijasta voimassa.

Ehdotus

8 §

Jos jäämistö, joka holhouslain 68 §:n 1 momentin mukaan on uskotun miehen hallittavana, on perillisen tai testamentin saajan laiminlyötyä oikeutensa voimaan saattamisen tai muusta syystä joutunut valtiolle, on uskottuun mieheen, jollei hän luovu *tehtävästään*, sovellettava, mitä 7 §:ssä säädetään toimitsijasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

3.

L a k i

holhouslain 69 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 19 päivänä elokuuta 1898 annetun holhouslain 69 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 5 päivänä helmikuuta 1965 annetussa laissa (43/65), näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

69 §

Uskottu mies, jota 67 §:n 2 momentissa tai 68 §:ssä tarkoitetaan, saa myös, mikäli on kysymys testamentin *valvonnasta*, tiedoksiantosta tai moittimisesta, edustaa perillistä tai testamentin saajaa, mutta hänellä ei ole valtaa tämän puolesta saattaa voimaan oikeutta perintöön tai testamenttiin.

Uskottu mies, jota 67 §:n 2 momentissa tai 68 §:ssä tarkoitetaan, saa *edustaa perillistä tai testamentin saajaa asiassa, joka koskee testamentin tiedoksi antamista tai moittimista*, mutta hänellä ei ole *kelpoisuutta* tämän puolesta saattaa voimaan oikeutta perintöön tai testamenttiin.

Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta 19 .

4.

L a k i

kuolleeksi julistamisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kuolleeksi julistamisesta 23 päivänä huhtikuuta 1901 annetun lain 11 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Ellei ole syytä muuhun olettamiseen, katsotakoon täksi ajaksi se päivä, jolloin kuolleeksi julistaminen 2 ja 3 §:n mukaan aikaisimmin olisi saattanut tapahtua. Pesänkirjoituksen ja *testamentin valvonnan* aika luetaan kuitenkin päätöksen antopäivästä.

Jollei ole aihetta olettaa muuta, 1 momentissa tarkoitetuksi ajaksi on katsottava se päivä, jolloin kuolleeksi julistaminen olisi 2 ja 3 §:n mukaan *aikaisintaan* saattanut tapahtua. *Perunkirjoituksen* aika *lasketaan* kuitenkin päätöksen antopäivästä.

Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta 19 .

5.

Laki
säätiölain 3 a §:n 3 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 a §

Aika, jonka kuluessa testamentti on säätiön hyväksi valvottava, on luettava siitä päivästä, jona se tai joku niistä, joiden tulee pitää huolta säätiön perustamisesta, on saanut testamentista tiedon.

(3 mom. kumotaan)

 Tämä laki tulee voimaan   päivänä
 kuuta 19 .

6.

Laki
perintö- ja lahjaverolain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 12 päivänä heinäkuuta 1940 annetun perintö- ja lahjaverolain (378/40) 6 § näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 §

Perintöveroa määrättäessä on vero pantava perillisten suoritettavaksi siitä omaisuudesta, josta ei sitä ennen ole esitetty kirjallista testamenttia tai todistusta siitä, että omaisuudesta tehty suullinen testamentti on *valvottu tai ilmoitettu valvottavaksi* taikka että perilliset ovat sellaisen testamentin hyväksyneet. Siitä omaisuudesta, josta sellainen testamentti tai todistus on esitetty, pannaan vero testamentin-saajan maksettavaksi.

6 §

Perintöveroa määrättäessä on vero pantava perillisten suoritettavaksi siitä omaisuudesta, josta ei sitä ennen ole esitetty kirjallista testamenttia tai todistusta siitä, että omaisuudesta tehty suullinen testamentti on *annettu perilliselle tiedoksi* taikka että perilliset ovat sellaisen testamentin hyväksyneet. Siitä omaisuudesta, josta sellainen testamentti tai todistus on esitetty, pannaan vero *testamentin saajan* maksettavaksi.

 Tämä laki tulee voimaan   päivänä
 kuuta 19 .

Jos suullinen testamentti on valvottu tai ilmoitettu valvottavaksi ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan aikaisempaa lakia.

Asetus

yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävistä maksuista annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta

Oikeusministerin esittelystä muutetaan yleisen alioikeuden, maistraatin ja julkisen notaarin suoritteista perittävistä maksuista 13 päivänä maaliskuuta 1987 annetun asetuksen (290/87) 3 §:n 4 momentin 3 kohta näin kuuluvaksi:

3 §

Jäljempänä mainittujen hakemusasioiden käsittelystä peritään seuraavat hakemuskasut:

3) testamentin tallentamista koskeva asia 100 markkaa;

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 ____ .